

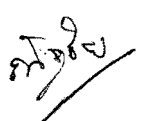
บันทึกการประชุม
คณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ.
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ
ครั้งที่ ๘/๒๕๖๐
วันศุกร์ที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๖๐ เวลา ๑๓.๐๐ นาฬิกา
ณ ห้องประชุมคณะกรรมการ หมายเลข ๓๐๑ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๒

กรรมการวิสามัญผู้มาประชุม คือ

๑. นางกาญจนารัตน์ ลีวิโรจน์	รองประธานคณะกรรมการวิสามัญ คนที่หนึ่ง
๒. นายนิรวัชช์ ปุณณกันต์	รองประธานคณะกรรมการวิสามัญ คนที่สอง
๓. พลโท อำพน ชูประทุม	รองประธานคณะกรรมการวิสามัญ คนที่สาม
๔. นายสมชาย แสวงการ	โฆษกคณะกรรมการวิสามัญ
๕. นางสาวจินตนันท์ ชญาตร์ ศุภมิตร	รองโฆษกคณะกรรมการวิสามัญ
๖. นายศักดิ์ กอแสงเรือง	กรรมการวิสามัญและที่ปรึกษา
๗. นายกรรณภว์ ธนภรรคภวิน	กรรมการวิสามัญ
๘. นายเข้มชัย ชุตินวงศ์	กรรมการวิสามัญ
๙. นางชื่นสุมน นิเวทวงศ์	กรรมการวิสามัญ
๑๐. นายธรรมนุญญ เรื่องดิษฐ์	กรรมการวิสามัญ
๑๑. นายบุญชัย โชควัฒนา	กรรมการวิสามัญ
๑๒. พลตรี วีระ โรจน์นาศ	กรรมการวิสามัญ
๑๓. นายอธิคม อินทุภูติ	เลขานุการคณะกรรมการวิสามัญ
๑๔. นายอนุรักษ์ สง่าอารีย์กุล	รองเลขานุการคณะกรรมการวิสามัญ

กรรมการวิสามัญผู้ลาการประชุม คือ

๑. ศาสตราจารย์พิเศษภัทรศักดิ์ วรรณแสง	(ลาการประชุม)
๒. พลเอก ยุวัญ สุริยกุล ณ อยุธยา	(ลาการประชุม)
๓. นายวินัย ดำรงค์มงคลกุล	(ลาการประชุม)
๔. พลอากาศเอก ชัยพฤกษ์ ดิษยะศริน	(ลาการประชุม)
๕. ศาสตราจารย์อุดม รัฐอมฤต	(ลาการประชุม)

ผู้เข้าร่วมประชุม คือ**สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา**

๑. นางสาวสุจิตตา มโหธร

นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ

๒. นายวิษณุพล ฉวีวรรณ

นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ

สำนักงานศาลยุติธรรม

๑. นายไพโรจน์ โปเลียม

ผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา

๒. นายณรงค์ ทับทิมไสย์

ผู้พิพากษาศาลชั้นต้น

ประจำกองผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา

๓. นายศุภกิจ แยมประชา

ผู้พิพากษาประจำสำนักงานศาลยุติธรรม

ช่วยทำงานชั่วคราวในตำแหน่ง

ผู้พิพากษาศาลชั้นต้น

ประจำสำนักประธานศาลฎีกา

๔. นายเอกพงษ์ ธนะพัฒนา

นิติกร สำนักกฎหมายและวิชาการ

ศาลยุติธรรม

๕. นายชานนท์ อภิชัยณรงค์

เจ้าพนักงานธุรการปฏิบัติงาน

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

๑. นางสาวประไพพร สัมเกลียง

วิทยากรชำนาญการพิเศษ

สำนักกรรมาธิการ ๒

๒. นายสุรพงศ์ อุทัต

นิติกรชำนาญการ

สำนักกรรมาธิการ ๒

ผู้ติดตามสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

นายชานนท์ บุณรัชกุล

ผู้ช่วยดำเนินงานนางกาญจนารัตน์ ลีวีโรจน์

ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการวิสามัญ ตามข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๗**ข้อ ๙๑ วรรคสาม คือ**

- นายณัฐชัย เปรมประเสริฐ

นิติกรปฏิบัติการ

เริ่มประชุมเวลา ๑๓.๐๐ นาฬิกา

เมื่อกรรมาธิการวิสามัญมาครบองค์ประชุมแล้ว นางกาญจนารัตน์ ลีวีโรจน์ รองประธาน
 คณะกรรมการวิสามัญ คนที่หนึ่ง โดยได้กล่าวเปิดการประชุมโดยดำเนินการตามระเบียบวาระการ
 ประชุม ดังนี้

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานจะแจ้งต่อที่ประชุม

ไม่มี

ระเบียบวาระที่ ๒ รับรองบันทึกการประชุม

ที่ประชุมมีมติเลื่อนรับรองบันทึกการประชุม

- ครั้งที่ ๕ วันจันทร์ที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๖๐
- ครั้งที่ ๖ วันพุธที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๖๐
- ครั้งที่ ๗ วันพฤหัสบดีที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๖๐

ไปพิจารณาในการประชุมครั้งถัดไป

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องเสนอเพื่อพิจารณา

พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. เรียงตามลำดับมาตราต่อจากการประชุมครั้งที่ผ่านมา โดยเริ่มตั้งแต่หมวด ๕ การดำเนินคดีเกี่ยวกับการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน

๓.๑ พิจารณามาตรา ๕๖

มาตรา ๕๖ เป็นบทบัญญัติที่ว่าด้วยการที่บุคคลตามมาตรา ๑๐ (๔) จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินหรือหนี้สินอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ และมีพฤติการณ์อันควรเชื่อได้ว่ามีเจตนาไม่แสดงที่มาแห่งทรัพย์สินหรือหนี้สิน

ประเด็นการพิจารณา

การกำหนดมาตรการเร่งรัดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ต้องยื่นคำร้องในกรณีมีการกระทำผิดต่อศาลภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ โดยให้ศาลมีบทบาทเข้าไปกำกับและเร่งรัดการดำเนินการของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เหมาะสมหรือไม่

นายอนุรักษ์ สง่าอารีย์กุล รองเลขาธิการคณะกรรมการวิสามัญ ได้ตั้งข้อซักถามและแสดงความเห็นว่า การที่มาตรา ๕๖ กำหนดให้ศาลเข้าไปมีบทบาทเป็นผู้กำกับดูแลเร่งรัดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ต้องยื่นคำร้องภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด และหากคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่อาจยื่นคำร้องได้ทัน ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขออนุญาตขยายระยะเวลานั้น ไม่น่าจะเหมาะสม เนื่องจาก

(๑) ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีความแตกต่างจากศาลอื่นคือ จะไม่มีองค์คณะผู้พิพากษาจนกว่าจะมีการยื่นฟ้องคดีต่อศาล และที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาเลือกผู้พิพากษาจำนวน ๙ คน เป็นองค์คณะผู้พิพากษา ดังนั้น การกำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มาขอ

อนุญาตขยายเวลายื่นคำร้องต่อศาลจึงทำให้เกิดปัญหาว่า “ศาล” ตามมาตรา ๕๖ นี้จะหมายถึงผู้ใด แม้ว่ามาตรา ๙ จะกำหนดให้มีผู้พิพากษาประจำแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ปฏิบัติงานที่จำเป็นในระหว่างที่ยังไม่มีองค์คณะผู้พิพากษา แต่ก็อาจมีปัญหากการตีความต่อไปอีกว่า ผู้พิพากษาประจำแผนกที่มาสั่งคำร้องขอขยายระยะเวลายื่นคำร้องในกรณีนี้จะมีอำนาจดำเนินการหรือไม่ และการดำเนินการจะสมดังเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญที่โดยหลักการแล้วควรให้องค์คณะผู้พิพากษาเป็นผู้พิจารณาพิพากษาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองหรือไม่

(๒) ขั้นตอนที่กำหนดไว้ตามมาตรา ๕๖ นี้ แท้จริงแล้วยังไม่ใช่ขั้นตอนที่ศาลควรเข้าไปมีบทบาท เนื่องจากเป็นขั้นตอนในชั้นของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่จะต้องมีมาตรการกำหนดไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ในลักษณะที่เป็นการเร่งรัดให้มีการยื่นคำร้องโดยเร็ว

(๓) กรณีนี้คงไม่อาจนำไปเทียบเคียงกับศาลอื่น ที่ผู้พิพากษาคนเดียวมีอำนาจสั่งคำร้อง คำขอต่าง ๆ ที่มีใช้เป็นการวินิจฉัยชี้ขาดคดีได้ เพราะองค์คณะผู้พิพากษาของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองกำหนดไว้เป็นการเฉพาะตามรัฐธรรมนูญแล้วว่า ให้มีจำนวน ๙ คน นอกจากนี้ ยังไม่มีความชัดเจนว่าศาลยุติธรรมจะมีแนวทางควบคุมแนวทางการสั่งคำร้องของผู้พิพากษาประจำแผนกให้เป็นไปในแนวทางเดียวกันได้อย่างไร

(๑) การอภิปรายในภาพรวมเกี่ยวกับหลักคิดอันเป็นที่มาแห่งการเสนอให้มีมาตรา ๕๖

นายศุภกิจ แยมประชา ผู้พิพากษาประจำสำนักงานศาลยุติธรรม ช่วยทำงานชั่วคราวในตำแหน่งผู้พิพากษาศาลชั้นต้นประจำสำนักประธานศาลฎีกา ได้ให้ข้อมูลและแสดงความคิดเห็นว่า หลักคิดที่ได้มีการเสนอให้มีมาตรา ๕๖ คือ ประสงค์จะให้มีการเร่งรัดกระบวนการยื่นคำร้องเกี่ยวกับการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน โดยในวรรคแรกกำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ต้องยื่นคำร้องภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด หากไม่อาจดำเนินการได้ทันทีต้องมีบทรองรับการขออนุญาตขยายระยะเวลาซึ่งก็คือความในวรรคสอง ส่วนผู้ที่จะมีอำนาจให้ขยายระยะเวลาคือใคร ก็ได้กำหนดให้ศาลเป็นผู้พิจารณาคำร้องขอขยายระยะเวลาดังกล่าว อย่างไรก็ตาม หากที่ประชุมคณะกรรมการสิทธิการวิสามัญแนวคิดที่จะกำหนดกระบวนการเร่งรัดอื่นใดที่มีความเหมาะสมมากกว่าศาลยุติธรรมก็คงไม่ขัดข้อง

นายไพโรจน์ โปเลียม ผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา ได้ให้ข้อมูลและแสดงความคิดเห็นว่า ในระหว่างที่ยังไม่มีองค์คณะผู้พิพากษาจำนวน ๙ คน ภาระงานทั้งหมดที่เกิดขึ้นระหว่างนี้ก็ต้องอยู่ที่ผู้พิพากษาประจำแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่ประธานศาลฎีกาดำเนินตามมาตรา ๙ แห่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ดังนั้น ในข้อพิจารณาที่ว่าผู้พิพากษาประจำแผนกจะมีอำนาจหรือไม่นั้น คงไม่มีปัญหาเพราะเป็นผู้ที่ประธานศาลฎีกาแต่งตั้งไว้โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๙ และอำนาจสั่งคำร้องขอขยายระยะเวลายื่นคำร้องนี้ก็เป็นกรออกคำสั่งทั่วไปที่มีได้เป็นการวินิจฉัยชี้ขาดคดี หากเปรียบเทียบกับศาลชั้นต้นในคดีอื่นที่ใช้ผู้พิพากษาคนเดียวมีอำนาจสั่งคำร้องคำขอต่าง ๆ ได้ กับร่าง

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ประกอบกับแนวความคิดของศาลยุติธรรมที่จะกำหนดให้ผู้พิพากษาประจำแผนกถึง ๓ คน เป็นผู้ทำหน้าที่นี้ จึงน่าจะเป็นหลักการที่เหมาะสมแล้ว

(๒) ผลทางกฎหมายหากคณะกรรมการ ป.ป.ช. ยื่นคำร้องไม่ทันภายในระยะเวลาเร่งรัดหรือคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่ขออนุญาตขยายระยะเวลายื่นคำร้องภายในระยะเวลาเร่งรัด

นายอนุรักษ์ สง่าอารีย์กุล รองเลขาธิการคณะกรรมการวิสามัญ ได้ตั้งข้อซักถามถึงผลทางกฎหมายในกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ยื่นคำร้องไม่ทันภายในระยะเวลาเร่งรัด หรือคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่ขออนุญาตขยายระยะเวลายื่นคำร้องภายในระยะเวลาเร่งรัด โดยจะถือว่าล่วงเลยระยะเวลายื่นคำร้อง อันเป็นเหตุให้ยื่นคำร้องเพื่อดำเนินคดีเกี่ยวกับการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินหรือหนี้สินหรือไม่

นายไพโรจน์ โปเลียม ผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา ได้แสดงความเห็นว่า ระยะเวลาที่กำหนดไว้เป็นมาตรการเร่งรัดเท่านั้น ดังนั้น หากแม้ยื่นคำร้องไม่ทันภายในระยะเวลาหรือไม่ได้ยื่นคำร้องขอขยายระยะเวลาต่อศาลภายในกำหนดเวลา ก็สามารถใช้ช่องทางตามมาตรา ๑๙ แห่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ได้

นายอธิคม อินทุภูติ เลขาธิการคณะกรรมการวิสามัญ ได้แสดงความเห็นว่า

(๑) หากคณะกรรมการ ป.ป.ช. ยื่นคำร้องดำเนินคดีเกี่ยวกับการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินภายในอายุความ แม้จะล่วงเลยระยะเวลาที่กำหนด หรือมิได้ยื่นคำร้องขอขยายระยะเวลาตามมาตรา ๕๖ ก็ต้องถือว่าคณะกรรมการ ป.ป.ช. ยังมีสิทธิยื่นคำร้องได้ สอดคล้องกับแนวคำพิพากษาในคดีอาญาทั่วไป ที่วางหลักไว้ว่าระยะเวลาที่กำหนดไว้เป็นเพียงระยะเวลาเร่งรัดให้ดำเนินคดีเท่านั้น

(๒) สำหรับความห่วงกังวลที่ว่าผู้พิพากษาประจำแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจะมีอำนาจสั่งคำร้องขอขยายระยะเวลาหรือไม่นั้น เห็นว่ามีอำนาจ เพราะร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ได้ออกแบบให้ผู้พิพากษาประจำแผนกเป็นผู้มีอำนาจปฏิบัติการใด ๆ ที่จำเป็นในระหว่างที่ยังไม่มีองค์คณะผู้พิพากษามาตรา ๑๑

นายณรงค์ ทับทิมไสย์ ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นประจำกองผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา ได้แสดงความเห็นว่า เรื่องนี้ไม่น่าจะเกิดปัญหาแต่อย่างใด เนื่องจากในทางปฏิบัติหากมีการดำเนินคดีเกี่ยวกับการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน คณะกรรมการ ป.ป.ช. สามารถยื่นคำร้องได้ก่อนระยะเวลา ๖๐ ที่กฎหมายกำหนดไว้อยู่แล้ว ประกอบกับตามมาตรา ๕๖ ยังได้กำหนดให้มีขั้นตอนการขอขยายระยะเวลาไว้อีกชั้นหนึ่งด้วย ดังนั้น ประเด็นที่ว่าคณะกรรมการ ป.ป.ช. จะยื่นคำร้องไม่ทันภายในระยะเวลาเร่งรัดคงไม่เกิดขึ้น จึงเหลือเพียงประเด็นที่ว่าหากไม่ยื่นหรือยื่นไม่ทันภายในเวลาที่กฎหมายกำหนดจะมีผลทางกฎหมายอย่างไรเท่านั้น

นายธรรมนุญ เรืองดิษฐ์ กรรมการวิสามัญ ได้แสดงความเห็นว่า ต่อประเด็นเรื่องระยะเวลาที่กำหนดไว้ ๖๐ วันตามร่างเดิมนั้น คงไม่มีปัญหากับการดำเนินงานของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งก็เป็นหลักการที่ดีที่ควรกำหนดไว้ เนื่องจากในทางปฏิบัติคณะกรรมการ ป.ป.ช. จะมีมติให้ดำเนินการยื่นคำร้องในเรื่องนี้ไว้ภายในระยะเวลาเท่าใด แต่ด้วยสถานะของกรอบเวลาที่กำหนดไว้เป็นเพียงมติของคณะกรรมการซึ่งมิใช่กฎหมาย ทำให้มีบางกรณีที่อาจมีการยื่นคำร้องเกินระยะเวลาดังกล่าว การเขียนไว้ให้ชัดเจนในกฎหมายเสียเลยย่อมจะทำให้ผู้ปฏิบัติต้องดำเนินการภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด อย่างไรก็ตาม มีข้อพิจารณาในอีกแง่มุมหนึ่งว่า การเขียนถ้อยคำตามวรรคสองของร่างเดิม อาจทำให้มีผู้แปลความว่ามีผลเหมือนเป็นการตัดอายุความ (ถือว่าคดีขาดอายุความ) หากคณะกรรมการ ป.ป.ช. ยื่นคำร้องล่วงเลยระยะเวลาหรือไม่ยื่นคำร้องขอขยายเวลายื่นคำร้องภายในกำหนดเวลา

นายอนุรักษ์ สง่าอารีย์กุล รองเลขาธิการคณะกรรมการวิสามัญ ได้แสดงความเห็นว่า การคงถ้อยคำตามวรรคสองไว้น่าจะทำให้เกิดปัญหามากกว่า เนื่องจาก

(๑) แม้คณะกรรมการวิสามัญจะเห็นไปในแนวทางเดียวกันว่าระยะเวลาที่กำหนดไว้ตาม มาตรา ๕๖ ไม่มีผลเป็นการตัดอายุความ เพราะเป็นเพียงมาตรการเร่งรัด แต่ฝ่ายผู้ถูกร้องที่ถูกดำเนินคดีเกี่ยวกับการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินย่อมต้องตีความว่ามีผลเป็นการตัดอายุความยื่นคำร้อง และเมื่อถึงในชั้นปฏิบัติการก็จะทำให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. เกิดความสับสนยิ่งกว่าคดีขาดอายุความแล้วหรือไม่ ซึ่งแท้ที่จริงแล้วไม่มีความจำเป็นต้องบัญญัติไว้

(๒) การกำหนดไว้เช่นนี้อาจมีผู้หนึ่งผู้ใดตีความในลักษณะเดียวกับการยื่นฟ้องคดีปกครอง ตามกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครองที่กำหนดไว้ชัดเจนในลักษณะของเงื่อนไขการฟ้องคดีปกครองเลยว่า ต้องฟ้องคดีภายในระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด (หลังจากที่อุทธรณ์คำสั่งต่อคณะกรรมการวินิจฉัยอุทธรณ์แล้ว) หากฟ้องไม่ทันภายในระยะเวลาดังกล่าวย่อมตัดสิทธิการฟ้องคดีทันที แม้จะยังอยู่ในอายุความอยู่ก็ตาม

(๓) การนำมาตรการเร่งรัดการยื่นคำร้องของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้น่าจะนำมาซึ่งปัญหามากกว่า มาตรา ๕๖ ที่เสนอมาเสมือนกับนำมาตรการที่ควรกำหนดไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. มาบัญญัติไว้ในกฎหมายวิธีพิจารณาความซึ่งเป็นกระบวนการชั้นศาล ซึ่งในขณะที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ยื่นคำร้องนั้น ศาลยังไม่ได้มีหน้าที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับคดีเลย

(๓) แนวทางแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๕๖

นายอธิคม อินทุภูติ เลขานุการคณะกรรมการวิสามัญ ได้แสดงความเห็นว่า หากใช้ถ้อยคำทำนองเดียวกับมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๒ ที่บัญญัติว่า “การยื่นฟ้องเมื่อล่วงพ้นระยะเวลาตาม มาตรา .. ย่อมกระทำได้ ถ้าได้ฟ้องภายในอายุความ” ก็จะทำให้เกิดความชัดเจนว่าระยะเวลาที่กำหนด

ไว้เป็นระยะเวลาเร่งรัด แม้จะยื่นฟ้องเมื่อล่วงเลยระยะเวลาแล้วก็ยังคงกระทำได้ หากได้ดำเนินการภายในอายุความคดีอาญา

นายอนุรักษ์ สง่าอารีย์กุล รองเลขาธิการคณะกรรมการวิสามัญ ได้แสดงความเห็นว่า หากจะเขียนถ้อยคำตามที่นายอติคม อินทุภูติ เลขานุการคณะกรรมการวิสามัญ เสนอ ขอให้นำไปบัญญัติไว้ในวรรคหนึ่ง ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาอนุญาตให้ขยายระยะเวลาในกรณีที่ไมอาจยื่นคำร้องภายในกำหนดเวลาได้ โดยยังขอยืนยันว่าการอนุญาตให้ขยายระยะเวลาไม่ใช่หน้าที่ของศาล เพราะยังไม่มีคดีมาสู่ศาลในกรณีนี้

นางกาญจนารัตน์ ลีวิโรจน์ รองประธานคณะกรรมการวิสามัญ คนที่หนึ่ง ได้แสดงความเห็นว่า แม้จะเขียนถ้อยคำดังกล่าวไว้ก็อาจไม่เกิดประโยชน์ เนื่องจาก

(๑) ในทางทฤษฎีแล้ว คณะกรรมการ ป.ป.ช. ก็จะมาใช้ช่องทางตามวรรคสองที่เขียนรองรับไว้ให้ขยายระยะเวลาได้

(๒) หากเขียนไว้ต้องเขียนให้ชัดเจนว่า เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่ดำเนินการตามวรรคหนึ่งและวรรคสองแล้ว ผลทางกฎหมายจะเป็นประการใด

(๓) หากตัดความในวรรคสองออกก็ต้องพิจารณาว่า มีผลกระทบกับมาตราอื่นหรือไม่อย่างไร

นายอนุรักษ์ สง่าอารีย์กุล รองเลขาธิการคณะกรรมการวิสามัญ ได้แสดงความเห็นว่า การเขียนไว้อาจมีข้อดีในอีกแง่มุมหนึ่ง ที่แม้จะไม่มีผลทางกฎหมายในทางวิธีพิจารณาความโดยตรง แต่มีผลในเรื่องของธรรมาภิบาลของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่จะต้องดำเนินคดีโดยเร็วภายหลังจากที่มีมติให้ยื่นคำร้องตามมาตรา ๕๖ หากคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่ดำเนินการหรือดำเนินการล่าช้า คณะกรรมการ ป.ป.ช. ก็อาจถูกร้องเรียนว่าไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย หรือใช้ดุลพินิจโดยไม่สุจริตต่อไป

นายอติคม อินทุภูติ เลขานุการคณะกรรมการวิสามัญ ได้แสดงความเห็นว่า ควรนำไปเขียนไว้ในวรรคสองน่าจะเหมาะสมกว่า เพียงแต่ต้องพิจารณาในประเด็นต่อไปว่า ควรกำหนดให้ผู้พิพากษาประจำแผนกเป็นผู้มีอำนาจสั่งคำร้องขอขยายระยะเวลายื่นคำร้องในกรณีนี้

นายอนุรักษ์ สง่าอารีย์กุล รองเลขาธิการคณะกรรมการวิสามัญ ได้แสดงความเห็นว่า ขอยืนยันว่าไม่ควรกำหนดให้ผู้พิพากษาประจำแผนกเป็นผู้สั่งคำร้องขอขยายระยะเวลา ทั้งนี้ ด้วยเหตุผลที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นว่า ขั้นตอนนี้ยังไม่มีคดีที่มายังศาล ศาลไม่ควรเข้าไปมีบทบาทในการเร่งรัดคณะกรรมการ ป.ป.ช. กรณีนี้ยังอยู่ในขั้นการพิจารณาและดำเนินการของคณะกรรมการ ป.ป.ช. การขยายระยะเวลาก็ต้องเป็นไปตามที่กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตกำหนด และให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นผู้พิจารณาขยายระยะเวลายื่นคำร้อง โดยเรื่องนี้ไม่อาจเทียบเคียงการออกหมายจับของศาลมาปรับใช้ได้ เนื่องจากการที่กฎหมายกำหนดให้ศาลเป็นผู้ออกหมายจับทั้งที่คดียังไม่มายังศาลเป็นเพราะกฎหมายประสงค์คุ้มครองประชาชนที่สิทธิเสรีภาพกำลังจะ

ได้รับการกระทบ แต่กรณีนี้เป็นเรื่ององค์กรของรัฐ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) กำลังจะใช้อำนาจรัฐเพื่อขอขยายระยะเวลายื่นคำร้องเพื่อประโยชน์ในการดำเนินงานของรัฐในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตเอง ซึ่งไม่จำเป็นต้องให้ศาลเข้าไปมีบทบาทในเรื่องนี้ จึงเสนอให้ตัดความในวรรคสองออกแล้วไปแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคหนึ่ง โดยที่ไม่ต้องกำหนดให้ศาลเป็นผู้มีอำนาจสั่งคำร้อง

นายเข้มชัย ชุตินวงศ์ กรรมการธิการวิสามัญ ได้แสดงความคิดเห็นว่า หากคงไว้ตามร่างเดิมหรือเพิ่มเติมถ้อยคำตามมาตรา ๑๒ ดังกล่าว จะมีผลตามที่นางกาญจนารัตน์ ลีวีโรจน์ รองประธานคณะกรรมการธิการวิสามัญ คนที่หนึ่ง ได้กล่าวไว้ คือ คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะไม่ใช่ช่องทางตามความในวรรคหนึ่ง (การยื่นคำร้องตามกรอบเวลาทั่วไป) แต่จะมาใช้ช่องทางตามวรรคสองเสมอ ดังนั้น หากจะคงความในวรรคสองไว้ อาจต้องบัญญัติถ้อยคำบางประการเพิ่มเติม เช่น การขอขยายระยะเวลาตามวรรคสองให้กระทำต่อเมื่อมีเหตุจำเป็น หรือมีเหตุอันสมควร

นางซีนสุมน นิวาทวงษ์ กรรมการธิการวิสามัญ ได้เสนอถ้อยคำหากที่ประชุมประสงค์จะแก้ไขเพิ่มเติมความในวรรคสอง เพื่อให้ครบถ้วนและเป็นไปตามการอธิบายของที่ประชุม ดังนี้ “การยื่นคำร้องเมื่อล่วงพ้นระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง ย่อมทำได้เมื่อมีเหตุจำเป็นและได้ยื่นภายในอายุความคดีอาญา”

นายอริคม อินทุภูติ เลขานุการคณะกรรมการธิการวิสามัญ ได้แสดงความคิดเห็นว่า การเพิ่มถ้อยคำดังกล่าวในวรรคสองตามที่นางซีนสุมน นิวาทวงษ์ กรรมการธิการวิสามัญ เสนอ น่าจะชัดเจนและเพียงพอแล้ว โดยไม่น่าจะมีปัญหาในทางปฏิบัติแต่อย่างใด เพราะแม้จำเลยโต้แย้งว่าศาลสั่งให้ขยายระยะเวลาไม่ชอบ หรือคณะกรรมการ ป.ป.ช. ยื่นคำร้องล่วงเลยระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด (แต่ยังอยู่ในอายุความ) ศาลก็จะพิจารณาจากคำให้การของจำเลยแล้ววินิจฉัยเองว่าคดีนี้ไม่ขาดอายุความ

นายธรรมบุญ เรื่องดิษฐ์ กรรมการธิการวิสามัญ ได้แสดงความคิดเห็นว่า ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๒ มีบัญญัติเพียงหนึ่งมาตรายังสามารถนำคดีเกี่ยวกับการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินอันเป็นเท็จไปสู่ศาลได้

(๔) ควรตัดความในวรรคสองของมาตรา ๕๖ ออกหรือไม่

นางซีนสุมน นิวาทวงษ์ กรรมการธิการวิสามัญ ได้ให้ข้อมูลและแสดงความคิดเห็นว่า ตามร่างที่ศาลยุติธรรมเสนอต่อคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญในส่วนของมาตรา ๕๖ ได้เสนอภายใต้หลักการเดียวกันกับมาตรา ๑๑ มาตรา ๑๒ และมาตรา ๑๓ (ตามร่างในขั้นต้น) ซึ่งว่าด้วยการฟ้องคดีและการหาข้อยุติเกี่ยวกับการฟ้องคดีของอัยการสูงสุดและคณะกรรมการ ป.ป.ช. ต่อมาเมื่อคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญพิจารณาเห็นว่า ขั้นตอนตามมาตรา ๑๑ มาตรา ๑๒ และมาตรา ๑๓ เป็นขั้นตอนที่ควรไปกำหนดไว้ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต จึงได้ตัดมาตรา ๑๑ มาตรา ๑๒ และมาตรา ๑๓ ออก ดังนั้น หากใช้หลักคิดเดียวกันที่ว่ากระบวนการเร่งรัดให้

คณะกรรมการ ป.ป.ช. ยื่นคำร้องเกี่ยวกับการแสดงบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่ให้ศาลเข้าไปมีบทบาท เป็นขั้นตอนที่ควรกำหนดไว้ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ก็สามารถตัดมาตรการเร่งรัดในเรื่องนี้ออกได้

นายอนุรักษ์ สง่าอารีย์กุล รองเลขาธิการคณะกรรมการวิสามัญ ได้แสดงความเห็นว่าเป็นห่วงเกี่ยวกับการตัดมาตรการเร่งรัดที่ให้ศาลเข้าไปมีบทบาทออก โดยให้ไปกำหนดไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. จะเหมาะสมกว่า

นายธรรมบุญ เรื่องดิษฐ์ กรรมการวิสามัญ ได้แสดงความเห็นเห็นว่า เนื้อหาที่ปรากฏในหมวดนี้แท้จริงแล้วมีอยู่ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ โดยแต่เดิมพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๒ มีบัญญัติไว้เพียง ๑ มาตรา และเขียนไว้สั้น ๆ ว่าหากมีการยื่นคำร้องเกี่ยวกับการแสดงบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินให้ยื่นต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้

นายอริศ อินทุติ เลขานุการคณะกรรมการวิสามัญ ได้แสดงความเห็นเห็นว่า เหตุที่ต้องมีการบัญญัติเนื้อหาเกี่ยวกับการแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินไว้ในร่างพระราชบัญญัตินี้ก็เพื่อให้ศาลมีวิธีพิจารณาหรือวิธีดำเนินคดีในกรณีนี้ไว้บ้าง ซึ่งหากกำหนดไว้ให้ชัดเจนย่อมเป็นการดี ต่างจากพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๒ ที่ไม่มีบัญญัติในเรื่องนี้ไว้ จึงต้องนำไปบัญญัติไว้ในข้อกำหนดของประธานศาลฎีกา

นางชิ้นสมุน นีวาทพงษ์ กรรมการวิสามัญ ได้แสดงความเห็นเพิ่มเติมว่า การตัดมาตรา ๕๖ ออกทั้งมาตราอาจไม่เหมาะสมนัก เพราะจะไม่แสดงให้เห็นถึงจุดเชื่อมโยงที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีอำนาจรับคดีเกี่ยวกับการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. นอกจากนี้ หากตัดมาตรา ๕๖ ออกทั้งมาตราก็จะมีผลกระทบกับมาตรา ๕๗ ที่กำหนดรายละเอียดของคำร้องตามมาตรา ๕๖ ว่าต้องมีรายละเอียดในเรื่องใดบ้าง ดังนั้น หากตัดเฉพาะเรื่องระยะเวลายื่นคำร้อง และการขออนุญาตขยายระยะเวลายื่นคำร้องออกน่าจะเหมาะสมกว่า ส่วนความในตอนต้นของวรรคหนึ่งของมาตรา ๕๖ และวรรคสามของมาตรา ๕๖ ให้คงไว้ตามร่างเดิมจะเหมาะสมกว่า

นางกาญจนารัตน์ สิริโรจน์ รองประธานคณะกรรมการวิสามัญ คนที่หนึ่ง ได้แสดงความเห็นว่าเป็นห่วงเกี่ยวกับการตัดความในวรรคหนึ่งตอนท้ายและวรรคสองออก ซึ่งเป็นเรื่องที่ต้องนำไปบัญญัติไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. อยู่แล้ว แต่ถ้อยคำในตอนท้ายของวรรคหนึ่งหลังจากที่ตัดเรื่องระยะเวลายื่นคำร้องออกแล้ว ยังไม่ชัดเจนและสละสลวย จึงควรเติมถ้อยคำว่า “...ตามที่กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตกำหนด” น่าจะเหมาะสมกว่า

นายอธิคม อินทุภูติ เลขาธิการคณะกรรมการวิสามัญ และนายศุภกิจ แยมประชา ผู้พิพากษาประจำสำนักงานศาลยุติธรรม ได้ตั้งข้อซักถามและแสดงความเห็นว่า เมื่อตัดถ้อยคำในตอนท้ายของวรรคหนึ่งในส่วนที่เกี่ยวกับระยะเวลาการยื่นคำร้องออกไปแล้ว ควรเพิ่มถ้อยคำว่า “...ภายในระยะเวลาตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตกำหนด” หรือไม่ ทั้งนี้ เพื่อให้เกิดความชัดเจนและเชื่อมโยงไปถึงการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ว่าผู้ร่างต้องไปกำหนดระยะเวลาในการยื่นคำร้องไว้ในกฎหมายดังกล่าวด้วย

นายอนุรักษ์ สง่าอารีย์กุล รองเลขาธิการคณะกรรมการวิสามัญ ได้แสดงความเห็นว่าการใช้ถ้อยคำว่า “ตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตกำหนด” ก็น่าจะเพียงพอแล้ว ส่วนข้อห่วงกังวลดังกล่าวสามารถตั้งข้อสังเกตไว้ท้ายรายงานการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

นางกาญจนารัตน์ ลีวิโรจน์ รองประธานคณะกรรมการวิสามัญ คนที่หนึ่ง ได้กล่าวสรุปว่า

(๑) มาตรา ๕๖ มีการแก้ไข

- โดยตัดคำว่า “ภายในกำหนดหกสิบวันนับแต่วันที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ลงมติว่ามี การกระทำนั้นออก” ในตอนท้ายของวรรคแรกออก โดยเพิ่มคำว่า “ตามที่กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตกำหนด” ไว้ในตอนท้าย

- ให้ตัดความในวรรคสองของมาตรา ๕๖ ออก

(๒) ให้ตั้งเป็นข้อสังเกตว่า การยื่นคำร้องของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เกี่ยวกับดำเนินคดีการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ควรกำหนดระยะเวลายื่นคำร้องและการพิจารณาขยายระยะเวลายื่นคำร้องให้ชัดเจนในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตด้วย

มติที่ประชุม

ที่ประชุมพิจารณาแล้วมีมติให้แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๕๖ เป็น ดังนี้

“มาตรา ๕๖ ในกรณีที่ปรากฏว่ามีกระทำความผิดเกี่ยวกับการที่บุคคลตามมาตรา ๑๐ (๔) ผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินหรือหนี้สินอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ และมีพฤติการณ์อันควรเชื่อได้ว่ามีเจตนาไม่แสดงที่มาแห่งทรัพย์สินหรือหนี้สิน ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทำเป็นคำร้องยื่นต่อศาลภายในกำหนดหกสิบวันนับแต่วันที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ลงมติว่ามีควรกระทำนั้นตามที่กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตกำหนด

ทรงชัย

กรณีที่ไม่ขอยื่นคำร้องโต้แย้งก่อนพ้นระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขออนุญาตขยายระยะเวลายื่นคำร้องออกไปได้อีกไม่เกินสามสิบวันนับแต่วันครบกำหนด

ในกรณีที่กรรมการ ป.ป.ช. หรือเจ้าหน้าที่ของ ป.ป.ช. เป็นผู้ถูกกล่าวหา อำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามวรรคหนึ่งให้เป็นอำนาจของหน่วยงานที่กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตกำหนดไว้”

๓.๒ พิจารณามาตรา ๕๗

“มาตรา ๕๗ คำร้องตามมาตรา ๕๖ ต้องมีรายละเอียดเกี่ยวกับตำแหน่งของผู้นั้น บุคคลซึ่งผู้นั้นมีหน้าที่รับผิดชอบต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ระยะเวลาที่ต้องยื่น รวมทั้งข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดโดยชัดแจ้งพร้อมทั้งบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ผลการตรวจสอบและรายงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต รวมทั้งมติและรายงานการประชุมของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

ความในวรรคหนึ่งให้ใช้บังคับแก่กรณีที่หน่วยงานอื่นเป็นผู้ดำเนินการตามมาตรา ๕๖ วรรคสาม ด้วยโดยอนุโลม”

การพิจารณา

นางชิ้นสุมน นิเวทวงศ์ กรรมการธิการวิสามัญ ได้เสนอขอแก้ไขความในวรรคสองของมาตรา ๕๗ ให้สอดคล้องกับการแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๕๖ โดยแก้ไขจากคำว่า “วรรคสาม” เป็นคำว่า “วรรคสอง” เนื่องจากคณะกรรมการธิการวิสามัญได้มีมติให้ตัดความในวรรคสองเดิมของมาตรา ๕๖ ออกไปแล้ว

มติที่ประชุม

ที่ประชุมพิจารณาแล้วมีมติให้แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๕๗ ดังนี้

“มาตรา ๕๗ คำร้องตามมาตรา ๕๖ ต้องมีรายละเอียดเกี่ยวกับตำแหน่งของผู้นั้น บุคคลซึ่งผู้นั้นมีหน้าที่รับผิดชอบต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ระยะเวลาที่ต้องยื่น รวมทั้งข้อเท็จจริงที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดโดยชัดแจ้งพร้อมทั้งบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ผลการตรวจสอบและรายงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต รวมทั้งมติและรายงานการประชุมของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

ความในวรรคหนึ่งให้ใช้บังคับแก่กรณีที่หน่วยงานอื่นเป็นผู้ดำเนินการตามมาตรา ๕๖ วรรคสอง ด้วยโดยอนุโลม”

๓.๓ พิจารณามาตรา ๕๘

“มาตรา ๕๘ การพิจารณาพิพากษาคดีตามหมวดนี้ให้นำบทบัญญัติในหมวด ๒ การดำเนินคดีอาญา มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ในกรณีมีข้อขัดข้องในการดำเนินคดีส่วนอาญาที่อาจทำให้การวินิจฉัยคดีล่าช้าออกไป องค์คณะผู้พิพากษาอาจมีคำสั่งให้แยกการดำเนินคดีในส่วนอาญาออกเป็นอีกคดีหนึ่ง แล้วดำเนินการสอบสวนพิจารณาในคดีต่อไปได้”

การพิจารณา

(๑) การอภิปรายเกี่ยวกับหลักการสำคัญในภาพรวมของมาตรา ๕๘

นายอนุรักษ์ สง่าอารีกุล รองเลขาธิการคณะกรรมการวิสามัญ ได้แสดงความเห็นว่าการพิจารณาพิพากษาในคดีเกี่ยวกับการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินมีปัญหาที่พบประการหนึ่งว่า มีการนำคดีส่วนอาญามาพ่วงไว้กับคดีเกี่ยวกับการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ซึ่งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ไม่มีปัญหาในเรื่องนี้เนื่องจากกำหนดให้คดีเกี่ยวกับการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินอยู่ในอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ ส่วนคดีอาญาผู้กล่าวหาต้องไปแจ้งความร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนตามปกติเหมือนคดีอาญาทั่วไป และคดีนี้มีอัตราโทษอยู่ในอำนาจศาลแขวง โดยกลไกแล้วจึงใช้ศาลแขวงในการพิจารณาพิพากษาคดีส่วนอาญา แต่ต่อมาตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ กำหนดให้คดีคดีเกี่ยวกับการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินซึ่งมีคดีส่วนอาญาพ่วงมาด้วยนี้อยู่ในอำนาจของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง โดยเจตนารมณ์เพื่อให้การพิจารณาพิพากษาคดีทั้งในส่วนทางปกครอง (จงใจไม่ยื่นบัญชีหรือยื่นเท็จ) กับคดีส่วนอาญาพิจารณาพิพากษาไปพร้อมกันเสียในศาลแห่งเดียวกัน ซึ่งก็คือศาลยุติธรรมอันเป็นศาลที่ทักษะและประสบการณ์ในการวินิจฉัยข้อเท็จจริง ประกอบกับคดีจำพวกนี้เมื่อศาลพิจารณาพิพากษาแล้วจะนำไปสู่การวินิจฉัยในประเด็นความร้ายแรงผิดปกติต่อไป ดังนั้น หากกำหนดให้คดีเหล่านี้ขึ้นสู่การพิจารณาของศาล ๒ ศาล ก็อาจทำให้เกิดกรณีคำวินิจฉัยข้อเท็จจริงของศาล ๒ ศาลต่างกัน

อย่างไรก็ตาม เมื่อได้ดำเนินการตามหลักการข้างต้นไปแล้ว ทำให้พบปัญหาที่สำคัญ คือ คดีเกี่ยวกับการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินหลายคดีไม่มีตัวจำเลยมาศาล ทำให้คดีในส่วนอาญาไม่อาจดำเนินคดีต่อไปได้ และศาลต้องจำหน่ายคดีออกจากสารบบความ โดยคดีที่วินิจฉัยว่าจำเลยจงใจไม่ยื่นหรือยื่นเท็จเกี่ยวกับบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินก็ไม่อาจดำเนินคดีต่อไปได้เช่นกัน เพราะศาลโดยเสียงข้างมากแปลความว่าคดีส่วนอาญาเป็นคดีหลัก ลักษณะเช่นนี้ทำให้ความประสงค์ที่จะนำมาตรการทางปกครองมาใช้ไม่บรรลุผล โดยไม่อาจตรวจสอบผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่มีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นอย่างผิดปกติเพราะเหตุที่ต้องจำหน่ายคดีทั้งคดี

นอกจากนี้ ตามมาตรา ๕๘ ที่เสนอมา ได้มีการใช้วิธีการให้ศาลมีอำนาจสั่งให้แยกคดีในส่วน อาญาออกเป็นอีกคดีหนึ่ง แล้วดำเนินกระบวนการพิจารณาในคดีส่วนที่เกี่ยวกับการยื่นบัญชีแสดงรายการ ทรัพย์สินและหนี้สิน ซึ่งไม่น่าจะเป็นวิธีการที่เหมาะสม เพราะจะทำให้ต้องใช้อีกคณะถึง ๒ องค์คณะ เพื่อพิจารณาพิพากษาคดีในกรณีนี้ ได้แก่ องค์คณะที่ทำหน้าที่พิจารณาพิพากษาคดีเกี่ยวกับการยื่นบัญชี แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่พิจารณาพิพากษาคดีในส่วนนี้ไปก่อน ต่อมาเมื่อจับจำเลยได้แล้วจึง ตั้งอีกองค์คณะหนึ่งโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาเพื่อพิจารณาพิพากษาคดีในส่วนอาญา ซึ่งยังไม่แน่ว่าจะใช้ ระยะเวลาานเพียงใด เพราะกว่าจะจับจำเลยมาได้มีความเป็นไปได้ที่องค์คณะผู้พิพากษาเดิมจะพ้นจาก หน้าทีไปเสียก่อน

ดังนั้น จึงขอเสนอให้ตัดคดีอาญาส่วนอาญาออกไป แล้วบัญญัติไว้ในร่างพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญนี้ให้ชัดเจนว่าในการดำเนินคดีส่วนอาญาให้ศาลแขวงเป็นศาลที่มีเขตอำนาจ โดยการกำหนดให้ศาลแขวงเป็นศาลที่มีเขตอำนาจจะมีความเหมาะสมกว่า เนื่องจากในทางปฏิบัติ คดีอาญา เกี่ยวกับการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน เมื่อมีการดำเนินคดีผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เกือบทั้งหมดจะรับสารภาพ และในทางปฏิบัติศาลก็จะพิพากษาลงโทษจำคุกและปรับ ส่วนโทษจำคุกให้ รอการลงอาญาไว้ สำหรับถ้อยคำที่จะแก้ไขเพิ่มเติมนั้น สามารถกำหนดไว้ทำนองเดียวกับการกำหนดให้ ศาลที่พิจารณาคดีส่วนแพ่งต้องถือตามข้อเท็จจริงในคดีส่วนอาญาที่ศาลในคดีอาญาได้วินิจฉัยไว้แล้ว โดย กำหนดให้ศาลแขวงต้องถือข้อเท็จจริงตามที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้ วินิจฉัย

นายธรรมนุญ เรืองดิษฐ์ กรรมการการวิสามัญ ได้แสดงความเห็นว่า การดำเนินคดีเกี่ยวกับการ ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน อาจแยกออกได้เป็น ๒ ส่วนตามที่นายอนุรักษ์ สง่าอารีย์กุล รองเลขาธิการคณะกรรมการการวิสามัญ ได้แสดงความเห็นไว้ แต่คดีในส่วนอาญาจะเป็นความผิดได้ก็ต่อเมื่อ ศาลได้วินิจฉัยว่าบุคคลตามมาตรา ๑๐ (๔) จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน หรือจงใจ ยื่นบัญชีอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ หากศาลยังไม่ได้วินิจฉัยในองค์ประกอบข้อนี้ การกระทำของบุคคลนั้นย่อมยังไม่เป็นความผิดทางอาญา ดังนั้น หากแก้ไขเพิ่มเติมตามที่นายอนุรักษ์ สง่าอารีย์กุล รองเลขาธิการคณะกรรมการการวิสามัญ เสนอ จะทำให้เมื่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรง ตำแหน่งทางการเมืองวินิจฉัยว่าผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน หรือจงใจยื่น บัญชีอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ต้องไปแจ้งความต่อ พนักงานสอบสวนให้ดำเนินคดีในส่วนอาญาเป็นอีกคดีหนึ่ง และทำให้เป็นการเพิ่มคดีในอีกศาลหนึ่ง หรือไม่ ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้วกระบวนการที่กำหนดไว้ตามมาตรา ๕๘ ที่ให้ดำเนินคดีให้เสร็จสิ้นในศาลเดียว น่าจะเหมาะสมกว่า

นายอนุรักษ์ สง่าอารีย์กุล รองเลขาธิการคณะกรรมการการวิสามัญ ได้แสดงความเห็นเพิ่มเติมว่า ในเมื่อได้ความตรงกันแล้วว่าความผิดในส่วนอาญาอันเกิดจากการจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน หรือจงใจยื่นบัญชีอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ จะเกิดขึ้นหลังจากที่ศาลมีคำพิพากษาแล้ว ดังนั้น ย่อมชัดเจนอยู่เองว่าศาลต้องวินิจฉัยว่ามีการจงใจไม่ยื่นหรือยื่นเท็จไปก่อน แล้วจึงมาวินิจฉัยคดีในส่วนอาญาได้ ซึ่งหลักการตามที่เสนอขอแก้ไขมาตรา ๕๘ ข้างต้นก็สอดคล้องกัน

นายอธิคม อินทุภูติ เลขาธิการคณะกรรมการการวิสามัญ ได้ให้ข้อมูลและแสดงความเห็นว่า

(๑) ปัญหาอันเกิดจากการนำคดีส่วนอาญามาพ่วงไว้กับคดีเกี่ยวกับการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน จนทำให้ศาลต้องจำหน่ายคดีเนื่องจากไม่มีตัวจำเลยมาศาลนั้น เกิดขึ้นจริงตามที่นายอนุรักษ์ สง่าอารีย์กุล รองเลขาธิการคณะกรรมการการวิสามัญ ได้แสดงความเห็น ทั้งนี้ เนื่องจากรัฐธรรมนูญกำหนดให้ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองต้องพิจารณาพิพากษาคดีทั้ง ๒ ส่วน โดยในทางข้อเท็จจริงมีคดีเกี่ยวกับการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินเข้าสู่การพิจารณาของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ประมาณ ๔๐๐ คดี และศาลต้องจำหน่ายคดี ๘๙ คดี เนื่องจากทั้ง ๘๙ คดีนี้ไม่มีตัวจำเลยมาศาล

(๒) สำหรับแนวทางแก้ไขปัญหา ศาลยุติธรรมคงไม่อาจเปลี่ยนหลักการที่จะกำหนดให้การดำเนินคดีส่วนอาญาในคดีเกี่ยวกับการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินกลับไปฟ้องยังศาลแขวง ดังนั้น การแก้ไขจำเป็นต้องอยู่ภายในหลักที่ว่าคดีทั้ง ๒ ส่วน คงอยู่ในอำนาจของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง แต่ได้กำหนดให้องค์คณะผู้พิพากษาอาจมีคำสั่งให้แยกการดำเนินคดีส่วนอาญาออกเป็นอีกคดีหนึ่ง หากการดำเนินคดีส่วนอาญาจะทำให้การวินิจฉัยคดีในทางปกครองต้องล่าช้าออกไป

(๓) การพิจารณาของที่ประชุมคงมี ๒ แนวทาง คือ คงไว้ตามร่างเดิม หรือกำหนดให้คดีส่วนอาญาต้องไปฟ้องที่ศาลแขวง แต่หากกำหนดให้คดีส่วนอาญาต้องไปฟ้องที่ศาลแขวงก็มีข้อพิจารณาว่า กระบวนการทั้งหมดตั้งแต่ชั้นคณะกรรมการ ป.ป.ช. ต้องไปเริ่มต้นที่ศาลแขวง

(๒) การซักถามเพิ่มเติมเพื่อให้เกิดความชัดเจนเกี่ยวกับการดำเนินคดีเกี่ยวกับการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน

นางกาญจนาภรณ์ สิวโรจน์ รองประธานคณะกรรมการการวิสามัญ คนที่หนึ่ง ได้ตั้งข้อซักถามว่า หากยังคงกำหนดให้การดำเนินคดีทั้งในคดีทางปกครอง และคดีส่วนอาญาอยู่ในอำนาจของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง แต่กำหนดให้ชัดเจนไว้เสียเลยว่าให้องค์คณะเดิมพิจารณาทั้ง ๒ คดี จะกระทำได้อย่างไรหรือไม่ และหากคณะกรรมการการวิสามัญได้ขอยุติเรื่องการฟ้องคดีโดยมีตัวหรือไม่มีตัวจำเลยตามมาตรา ๒๗ ซึ่งจะเชื่อมโยงกับปัญหาที่ศาลต้องจำหน่ายคดีเพราะไม่มีตัวจำเลย

มาศาลจะมีผลกับการพิจารณามาตรา ๕๘ วรรคสองหรือไม่ และในทางปฏิบัติหากได้ตัวจำเลยมาศาล การดำเนินคดีทางปกครองกับการดำเนินคดีในส่วนอาญาจะดำเนินการไปพร้อมกันหรือไม่

นายอธิคม อินทุภูติ เลขานุการคณะกรรมการสิทธิการวิสามัญ ได้แสดงความเห็นว่า สำหรับประเด็นที่ว่า จะกำหนดให้องค์คณะผู้พิพากษาเดิมเป็นผู้พิจารณาคดีทั้ง ๒ ส่วน ขึ้นอยู่กับระยะเวลาที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. นำตัวจำเลยมาศาลได้ แต่หากเป็นกรณีที่ตัวจำเลยมาพร้อมกับการยื่นคำร้องอยู่แล้ว ศาลจะทำการพิจารณาพิพากษาคดีทั้ง ๒ ส่วนไปพร้อมกัน เนื่องจากในกรณีฟ้องคดีโดยมีตัวจำเลยหากศาลสั่งให้แยกคดีอาจทำให้เกิดปัญหาในเรื่องการฟังข้อเท็จจริงขององค์คณะที่แตกต่างกัน ดังนั้น ในทางปฏิบัติศาลจะพิพากษาไปพร้อมกันทั้ง ๒ ส่วนว่ามีการจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน หรือจงใจยื่นบัญชีอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบหรือไม่ ถ้าหากเข้าเหตุดังกล่าว ศาลจะพิพากษาลงโทษไปพร้อมกัน

นายไพโรจน์ โปเลียม ผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา ได้ให้ข้อมูลว่า การแยกการดำเนินคดีในส่วนอาญาออกเป็นอีกคดีหนึ่งตามมาตรา ๕๘ วรรคสอง มีขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาเรื่องการฟ้องคดีโดยไม่มีตัวจำเลยมาศาล ดังนั้น ในเบื้องต้นเสนอให้รอการพิจารณามาตรา ๕๘ วรรคสองไว้ก่อน เนื่องจากมีความเชื่อมโยงกับมาตรา ๒๗ ซึ่งที่ประชุมยังมีมติให้รอการพิจารณาไว้ว่าจะให้มีการพิจารณาคดีลับหลังจำเลยได้หรือไม่

ลำดับต่อมา นายอนุรักษ์ สง่าอารีย์กุล รองเลขานุการคณะกรรมการสิทธิการวิสามัญ ได้เสนอความเห็นเกี่ยวกับการกำหนดให้ศาลใช้สำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของผู้ถูกร้องที่ยื่นไว้ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. มาประกอบการพิจารณาว่ามีการกระทำผิดเกี่ยวกับการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามคำร้องหรือไม่ เนื่องจากในทางปฏิบัติที่ผ่านมาศาลไม่มีเกณฑ์ใดที่จะใช้พิจารณาว่ามีการกระทำผิดเกี่ยวกับการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามคำร้องของคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือไม่ ซึ่งการปล่อยให้ศาลพิจารณาพิพากษาโดยขาดเกณฑ์ในการพิจารณา เช่นนี้ ย่อมขึ้นอยู่กับอัตวิสัยของผู้พิพากษาอย่างแท้จริง และทำให้การพิจารณาพิพากษาคดีไม่เป็นไปในแนวทางเดียวกันเท่าที่ควร

ข้อเสนอนี้สามารถดำเนินการได้โดยสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญที่กำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองต้องยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้ก่อนเข้ารับตำแหน่ง ด้วยความประสงค์ที่ต้องการให้ผู้ที่มีหน้าที่ตรวจสอบเปรียบเทียบรายได้อีกกับทรัพย์สินที่เพิ่มขึ้นมากผิดปกติของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองว่าสมเหตุสมผลและสอดคล้องกันหรือไม่ แต่เนื่องจากในทางปฏิบัติคณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจไม่นำเรื่องนี้มาพิจารณาเท่าที่ควร เช่น ในคดีเรื่องหนึ่ง ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินว่าตนมีทรัพย์สินประมาณ ๑ พันล้านบาท แต่แสดงว่ามีรายได้ปีละ ๓ ล้านบาท กรณีนี้ย่อมชัดเจนว่ามีทรัพย์สินมากผิดปกติ

ดังนั้น จึงควรเพิ่มถ้อยคำในวรรคหนึ่งของมาตรา ๕๘ ว่า “...ศาลอาจใช้สำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของผู้ถูกร้องที่ได้ยื่นไว้ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. มาประกอบการพิจารณาว่ามีการกระทำความผิดเกี่ยวกับการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามคำร้องหรือไม่ ทั้งนี้ เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม...”

ข้อดีของการเพิ่มถ้อยคำดังกล่าว คือ

(๑) ทำให้ศาล และหน่วยงานที่ทำหน้าที่ตรวจสอบมีเกณฑ์ที่จะใช้ประกอบการพิจารณา ให้การใช้ดุลพินิจมีขอบเขต

(๒) มีผลเป็นการคุ้มครองผู้ถูกร้องที่สุจริต โดยผู้ถูกร้องสามารถนำสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดามาใช้ยื่นต่อรัฐว่าตนมีรายได้สัมพันธ์กับทรัพย์สินที่เพิ่มมากขึ้น

นายธรรมบุญ เรื่องดิษฐ์ กรรมวิธีการวิสามัญ ได้แสดงความเห็นว่า

(๑) ความในหมวด ๕ เป็นเรื่องการตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริงของทรัพย์สินซึ่งไม่ตรงกับเรื่องการมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติ หรือร่ำรวยผิดปกติ ดังนั้น ประเด็นแห่งคดีตามคำร้องในเรื่องนี้จึงมีเพียงว่า จงใจไม่ยื่นบัญชีหรือไม่ จงใจยื่นบัญชีเท็จหรือไม่ หรือปกปิดข้อเท็จจริงหรือไม่

(๒) ในการดำเนินการของคณะกรรมการ ป.ป.ช. จะวินิจฉัยไว้ชัดเจนว่า จงใจยื่นบัญชีเท็จเพราะอะไร ยื่นบัญชีเท็จในเรื่องใด

(๓) ประเด็นปัญหาที่จะเกี่ยวข้องตามที่นายอนุรักษ์ สง่าอารีย์กุล รองเลขาธิการคณะกรรมการวิสามัญเสนอ คงเป็นเรื่องการจงใจยื่นบัญชีเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริง ซึ่งบางกรณีจะไม่เกี่ยวกับแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเท่าใดนัก เนื่องจากการพิจารณาต้องพิจารณาความสมเหตุสมผลจากปัจจัยต่าง ๆ ทั้งหมด เช่น ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองยื่นบัญชีว่ามีทรัพย์สินจำนวนหนึ่ง การพิจารณาที่ต้องพิจารณาจากรายได้ของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้นั้นว่าสมเหตุสมผลกับทรัพย์สินที่มีหรือไม่

(๔) ถึงแม้ไม่เขียนถ้อยคำดังกล่าวไว้ ศาลสามารถเรียกแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของผู้ถูกร้องที่ได้ยื่นไว้ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. มาประกอบการพิจารณาได้อยู่แล้ว

นางกาญจนารัตน์ ลีวิโรจน์ รองประธานคณะกรรมการวิสามัญ คนที่หนึ่ง ได้ตั้งข้อซักถามเพิ่มเติมว่า โดยปกติแล้วการพิจารณาคดีเกี่ยวกับการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ศาลพิจารณาจากสิ่งใดหรือเอกสารใด และในข้อกำหนดของประธานศาลฎีกาที่ออกไว้ตามกฎหมายเดิม มีการกำหนดเรื่องนี้ไว้หรือไม่

นายไพโรจน์ โปเล็ม ผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา ได้ให้ข้อมูลและแสดงความเห็นว่า

(๑) การยื่นคำร้องเกี่ยวกับการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะดำเนินการเหมือนกับการยื่นฟ้องคดีอาญาของอัยการสูงสุด คือ ส่งสำนวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. มาทั้งหมด และสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเป็นเอกสารหลักที่อยู่ในสำนวนของ

คณะกรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งศาลต้องพิจารณาอยู่แล้ว และในทางข้อเท็จจริงองค์คณะผู้พิพากษาจะพิจารณาเอกสารในสำนวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทั้งหมด

(๒) การแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเพื่อไม่ให้เกิดการพิจารณาพิพากษาเป็นอติวิสัยของผู้พิพากษาแต่ละราย ไม่น่าจะกระทำได้ เพราะในส่วนที่เป็นการใช้ดุลพินิจย่อมต้องขึ้นอยู่กับผู้พิพากษาแต่ละราย ซึ่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ก็กำหนดจำนวนองค์คณะผู้พิพากษาไว้ถึง ๙ คน ก็เพื่อเป็นหลักประกันการถ่วงดุลในเรื่องการใช้ดุลพินิจของศาลอยู่แล้ว

นายอนุรักษ์ สง่าอารีย์กุล รองเลขาธิการคณะกรรมการวิสามัญ ได้แสดงความคิดเห็นว่า ดังที่ได้กล่าวถึงข้อดีของการกำหนดเรื่องแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาไว้ข้างต้นแล้วว่ามีผลเป็นการคุ้มครองผู้ถูกร้องในอีกทางหนึ่งด้วย ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้ถูกร้องที่สุจริตใช้เอกสารชิ้นนี้เป็นหลักฐานพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของตนได้ว่ารายได้ที่มีกับทรัพย์สินมีความสัมพันธ์กัน นอกจากนี้ แบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเป็นเอกสารที่ผ่านการตรวจสอบแล้วโดยกรมสรรพากรซึ่งเป็นเอกสารที่มีความน่าเชื่อถือ สำหรับในแง่มุมมองของเจ้าหน้าที่รัฐผู้กล่าวหา ก็จะนำเอกสารชิ้นนี้ไปประกอบการพิจารณาได้ว่าเมื่อผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองยื่นแบบเสียภาษีไว้ในจำนวนหนึ่ง แต่ทรัพย์สินที่มีกลับมากกว่าที่ได้ยื่นไว้ตามแบบแสดงรายการภาษีเงินได้อย่างมาก ย่อมจะเป็นการผลักภาระการพิสูจน์ให้แก่ฝ่ายผู้ถูกร้อง

นางกาญจนารัตน์ ลีวิโรจน์ รองประธานคณะกรรมการวิสามัญ คนที่หนึ่ง ได้แสดงความคิดเห็นว่า จากการอภิปรายของที่ประชุม ส่วนใหญ่ไม่ได้คัดค้านว่าหลักการดังกล่าวเป็นเรื่องที่ดีเพื่อให้ศาลมีเกณฑ์ที่จะใช้ประกอบการพิจารณา แต่ว่าจะเหมาะสมหรือไม่หากเขียนไว้ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ หรือจะนำไปเขียนไว้เป็นข้อกำหนดของประธานศาลฎีกา

นางสาวจินตนันท์ ชญาตร์ สุขุมิตร รองโฆษกคณะกรรมการวิสามัญ ได้แสดงความคิดเห็นว่า การเพิ่มถ้อยคำดังกล่าวมีข้อพิจารณาประการหนึ่งว่า รายได้ของบุคคลอาจมีหลายเรื่องที่ไม่ได้แสดงไว้ในแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เช่น เบี้ยประชุมคณะกรรมการ ค่าวิทยากรในมหาวิทยาลัยของรัฐ หรือเงินได้จากการขายอสังหาริมทรัพย์ ดังนั้น เหตุผลในเรื่องที่จะนำแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาไปใช้ประกอบการพิจารณาเสมือนว่าเป็นหลักนั้นอาจไม่ถูกต้องนัก เพราะการตรวจสอบจำเป็นต้องพิจารณาจากเอกสารต่าง ๆ ประกอบกัน

นายอนุรักษ์ สง่าอารีย์กุล รองเลขาธิการคณะกรรมการวิสามัญ ได้แสดงความคิดเห็นว่า (๑) เรื่องนี้เป็นเรื่องภาระการพิสูจน์ให้แก่ฝ่ายผู้ถูกร้อง มิใช่เป็นบทสันนิษฐานเด็ดขาด ดังนั้น ผู้ถูกร้องสามารถแสดงถึงที่มาของรายได้ที่ได้รับการยกเว้นไม่ต้องยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้ เช่น รับมรดก การเล่นหุ้นในตลาดหลักทรัพย์ หรือรายได้ที่ได้รับการยกเว้น เช่น เบี้ยประชุม

(๒) การเสนอให้เพิ่มถ้อยคำดังกล่าวก็เพื่อกำหนดให้เป็นภาวะวิสัยขององค์คณะผู้พิพากษาที่ทุกองค์คณะต้องนำแบบแสดงรายการภาษีเงินได้มาประกอบการพิจารณา

นายธรรมบุญ เรื่องดิษฐ์ กรรมการวิสามัญ ได้แสดงความเห็นว่า ความในหมวด ๕ เป็นเรื่องการตรวจสอบความถูกต้องการมีอยู่จริงของทรัพย์สิน ไม่ใช่หมวดที่กำหนดในเรื่องการพิจารณาว่าทรัพย์สินมากผิดปกติหรือร่ำรวยผิดปกติ ซึ่งหากเป็นกรณีมีทรัพย์สินมากผิดปกติหรือร่ำรวยผิดปกติ กระบวนการดำเนินคดีก็จะเป็นอีกเรื่องหนึ่ง

นายอธิคม อินทุตติ เลขาธิการคณะกรรมการวิสามัญ ได้แสดงความเห็นเพิ่มเติมว่า ศาลจะพิจารณาเอกสารทั้งหมดที่อยู่ในสำนวนของคณะกรรมการ ป.ป.ช. อยู่แล้ว จึงมีข้อห่วงกังวลว่า หากเพิ่มถ้อยคำดังกล่าวไว้ จะทำให้เกิดการตีความไปอีกแนวทางหนึ่งได้ว่า แบบแสดงรายการภาษีเงินได้ เป็นเอกสารที่ศาลต้องใช้ประกอบการพิจารณา แต่เอกสารอื่นศาลจะนำมาพิจารณาหรือไม่ก็ได้ นอกจากนี้ หากผู้ถูกร้องยกข้อต่อสู้ว่าไม่ได้ตั้งใจไม่ยื่นบัญชีหรือไม่ตั้งใจยื่นเท็จ ศาลต้องนำข้อต่อสู้ของผู้ถูกร้องมาพิจารณาและต้องพิจารณาเอกสารที่เกี่ยวข้องว่าข้อต่อสู้ของผู้ถูกร้องฟังขึ้นหรือไม่อยู่แล้ว

นายเข็มชัย ชุติวงศ์ กรรมการวิสามัญ ได้แสดงความเห็นว่า การเพิ่มถ้อยคำดังกล่าว เสมือนหนึ่งว่ากำหนดให้ศาลให้น้ำหนักกับสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้มากกว่าพยานหลักฐานชั้นอื่น ซึ่งในทางข้อเท็จจริงศาลคงชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานทั้งหมดเพื่อพิสูจน์ว่าผู้ถูกร้องกระทำผิดหรือไม่

นางกาญจนารัตน์ ลีวิโรจน์ รองประธานคณะกรรมการวิสามัญ คนที่หนึ่ง ได้แสดงความเห็นว่า มาตรา ๖ แห่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ได้บัญญัติเปิดช่องไว้แล้วว่า ประธานศาลฎีกาอาจออกข้อกำหนดเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ได้ ประกอบกับการเขียนในลักษณะเช่นนี้อาจแปลความได้ว่ามีเอกสารชั้นนี้เพียงชั้นเดียวที่ศาลต้องนำมาประกอบการพิจารณา ซึ่งก็อาจทำให้เกิดปัญหาการตีความได้ ดังนั้น หากตั้งเป็นข้อสังเกตไว้ให้ไปกำหนดเรื่องนี้ไว้ในข้อกำหนดของประธานศาลฎีกาจะเหมาะสมกว่าหรือไม่

นายอนุรักษ์ สง่าอารีย์กุล รองเลขาธิการคณะกรรมการวิสามัญ ได้แสดงความเห็นว่า การตั้งข้อสังเกตไว้ท้ายรายงานการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นสามารถกระทำได้ แต่ก็ไม่ได้เป็นหลักประกันว่าในชั้นออกข้อกำหนดจะมีการนำเรื่องนี้ไปบัญญัติไว้ โดยเฉพาะหากไม่มีการเขียนถ้อยคำไว้ในกฎหมายเชื่อมโยงไว้ให้ศาลไปออกข้อกำหนด

นางกาญจนารัตน์ ลีวิโรจน์ รองประธานคณะกรรมการวิสามัญ คนที่หนึ่ง ได้ให้ข้อมูล และแสดงความเห็นว่า สภานิติบัญญัติแห่งชาติได้มีการตั้งคณะกรรมการคณะหนึ่งเพื่อติดตามการออกกฎหมายลำดับรองของหน่วยงานเจ้าของร่างกฎหมายว่าได้มีการออกกฎหมายลำดับรองตามที่สภานิติบัญญัติแห่งชาติได้ตั้งข้อสังเกตไว้หรือไม่ และกฎหมายลำดับรองนั้นมีเนื้อหาสอดคล้องกับที่ตั้งข้อสังเกตไว้หรือไม่ ดังนั้น จึงน่าจะให้ความเชื่อมั่นได้ว่าสภานิติบัญญัติแห่งชาติได้มีการติดตามความคืบหน้าในเรื่องนี้ ไปยังศาลยุติธรรม

สมชาย

นายธรรมนุญ เรื่องดัชนี กรรมวิธีการวิสามัญ ได้แสดงความเห็นว่า คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ใช้แบบแสดงรายการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาประกอบการพิจารณาตลอดมา ทั้งการตรวจในครั้งแรก เพื่อตรวจความถูกต้องและความมีอยู่จริงของทรัพย์สิน และการตรวจเปรียบเทียบเมื่อผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้นั้นพ้นจากตำแหน่ง ในชั้นนี้จึงขอยืนยันว่าคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ใช้แบบแสดงรายการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาประกอบการพิจารณาโดยตลอด ซึ่งโดยหลักการแล้วเห็นด้วยกับความเห็นของนายอนุรักษ์ ส่งอารีย์กุล รองเลขานุการคณะกรรมการวิสามัญ แต่การแก้ไขเพิ่มเติมไม่ควรกระทำในหมวด ๕ แห่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

นายสมชาย แสวงการ โฆษกคณะกรรมการวิสามัญ ได้แสดงความเห็นว่า เห็นพ้องด้วยกับการนำเรื่องนี้ไปไว้ในข้อกำหนดของประธานศาลฎีกา และควรนำไปกำหนดไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ด้วย

นายอติคม อินทุภูติ เลขานุการคณะกรรมการวิสามัญ ได้กล่าวยืนยันว่า จะนำข้อเสนอเรื่องการนำแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่ศาลใช้ประกอบการพิจารณาในการดำเนินคดีเกี่ยวกับการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินไปพิจารณาบัญญัติไว้ในข้อกำหนดของประธานศาลฎีกาต่อไป

มติที่ประชุม

ที่ประชุมพิจารณาแล้วเห็นควรให้คงมาตรา ๕๘ วรรคหนึ่งไว้ตามร่างเดิม โดยไม่มีการแก้ไข แต่ให้ตั้งเป็นข้อสังเกตไว้ท้ายรายงานการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญของคณะกรรมการวิสามัญว่า ควรกำหนดในข้อกำหนดของประธานศาลฎีกาให้ชัดเจนว่า ให้ศาลนำแบบแสดงรายการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา มาประกอบการพิจารณาในการดำเนินคดีเกี่ยวกับการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินด้วย และในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ควรกำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. นำเอกสารดังกล่าวมาใช้ประกอบการพิจารณาด้วยเช่นกัน ส่วนความในวรรคสองนั้นเห็นควรให้รอการพิจารณาไว้ก่อน เนื่องจากมีประเด็นเชื่อมโยงกับการพิจารณาคดีโดยไม่มีตัวจำเลย

๓.๔ พิจารณามาตรา ๕๙

การพิจารณา

นายอนุรักษ์ ส่งอารีย์กุล รองเลขานุการคณะกรรมการวิสามัญ ได้แสดงความเห็นว่า ที่ประชุมควรมีการพิจารณาความเป็นไปได้ที่จะกำหนดให้การอุทธรณ์ตามหมวด ๖ นี้ ให้อุทธรณ์ได้เฉพาะคดีอาญา ส่วนคดีคดีร่ำรวยผิดปกติ และคดียื่นบัญชีทรัพย์สินหนี้สินเป็นเท็จ หรือมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นมากผิดปกติ ไม่ควรกำหนดให้อุทธรณ์ได้ เนื่องจากไม่ใช่เรื่องที่ต้องให้สิทธิแก่คู่ความอุทธรณ์ตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ที่ต้องให้บุคคลได้รับการทบทวนการ

พิจารณาคดีโดยศาลอย่างน้อย ๒ ชั้นศาล การกำหนดไว้เช่นนี้ ทำให้ในทางทฤษฎีคดีทุกเรื่องจะอุทธรณ์ต่อศาลได้ อันทำให้เกิดเป็นภาระของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่ต้องมาพิจารณาคดีเล็กน้อย รวมถึงทำให้สถานะคำพิพากษาของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองถูกอุทธรณ์ได้ง่ายกว่าคำพิพากษาศาลชั้นต้น เช่น ศาลแขวง ซึ่งการอุทธรณ์คดีศาลแขวงยังมีข้อจำกัดเรื่องโทษที่จำเลยได้รับตามคำพิพากษา แต่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งเป็นศาลที่สูงกว่ากลับไม่มีข้อจำกัดการอุทธรณ์เลย และจะนำมาซึ่งการที่คู่ความจะอุทธรณ์ ๒ ชั้นศาลในทุกเรื่อง และเจตนารมณ์ที่ต้องการให้การดำเนินคดีต่อผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีความรวดเร็วไม่บรรลุลผล

อย่างไรก็ตาม ข้อเสนอที่ให้อุทธรณ์ได้เฉพาะคดีอาญา ไม่รวมถึงคดีร่ำรวยผิดปกติและคดีเกี่ยวกับการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินนั้น มีข้อพิจารณาว่าจะขัดกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๙๕ วรรคท้ายหรือไม่

นายศุภกิจ แยมประชา ผู้พิพากษาประจำสำนักงานศาลยุติธรรม ช่วยทำงานชั่วคราวในตำแหน่งผู้พิพากษาศาลชั้นต้น ได้แสดงความเห็นว่า

(๑) ประเด็นที่ว่าจะขัดรัฐธรรมนูญหรือไม่ มีข้อที่ควรพิจารณาเนื่องจากรัฐธรรมนูญมาตรา ๑๙๕ ใช้คำว่า “หลักเกณฑ์และวิธีการ” แต่ไม่มีคำว่า “เงื่อนไข” ด้วย ซึ่งอาจมีความหมายแตกต่างกัน

(๒) สำหรับประเด็นกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมืองนั้น เป็นไปตามที่นายอนุรักษ์ สง่าอารีย์กุล รองเลขาธิการคณะกรรมการวิสามัญ ได้แสดงความเห็นกล่าวคือ กติกาดังกล่าวกำหนดให้คดีอาญาเท่านั้นที่ต้องมีการคุ้มครองให้คู่ความมีสิทธิอุทธรณ์ แต่มาตรฐานนี้กำหนดไว้ในลักษณะมาตรฐานขั้นต่ำ ซึ่งรัฐสามารถกำหนดมาตรการคุ้มครองที่สูงกว่าได้

นางชินสุมน นิเวทวงศ์ กรรมการวิสามัญ ได้แสดงความเห็นว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๙๕ ไม่ได้กำหนด “เงื่อนไข” การอุทธรณ์ไว้ด้วย ดังนั้นจึงเกรงว่าหากพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญไปกำหนดเงื่อนไขการอุทธรณ์ในลักษณะของการกำหนดประเภทของคดีที่อุทธรณ์ได้ไว้ด้วยแล้วก็อาจเป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญได้ ซึ่งถ้อยคำตามรัฐธรรมนูญน่าจะแปลความได้ว่าพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญจะกำหนดได้เฉพาะหลักเกณฑ์และวิธีการในการอุทธรณ์ แต่ไม่อาจกำหนดเงื่อนไขได้ กรณีแตกต่างจากมาตรา ๖๐ แห่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ที่กำหนดให้จำเลยต้องมาแสดงตนต่อเจ้าพนักงานศาลในขณะยื่นอุทธรณ์ ซึ่งตามมาตรา ๖๐ ถือว่าเป็นหลักเกณฑ์ในการอุทธรณ์จึงไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ

นายไพโรจน์ โปเลียม ผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา ได้แสดงความเห็นว่า หากพิจารณาความประสงค์ของศาลยุติธรรม ศาลยุติธรรมคงไม่ยากให้มีการอุทธรณ์ในเรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ อันนำมาซึ่งปัญหาคดีรกรงศาล เช่น คดีเกี่ยวกับการยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินที่แม้ศาลจะพิพากษาลงโทษก็ลงโทษเพียงจำคุก ๑ เดือนหรือ ๒ เดือน และส่วนใหญ่ก็จะให้รอลงอาญาไว้ หรือในคดีร้องขอให้ทรัพย์สินตกเป็นของแผ่นดินที่ศาลอาจมีคำสั่งให้รับทรัพย์สินเพียงบางรายการจากที่มีการขอให้รับ แต่ก็ก็เป็นไปตามที่ที่ประชุมได้มีการอภิปรายข้างต้นว่าการเขียนจำกัดประเภทคดีที่อุทธรณ์ได้จะเป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่

นางกาญจนารัตน์ สิริโรจน์ รองประธานคณะกรรมการสิทธิการวิสามัญ คนที่หนึ่ง ได้แสดงความเห็นว่า ส่วนใหญ่กรรมการวิสามัญเห็นคล้ายตามกันแล้วว่า ถ้าเป็นเรื่องเล็กน้อยโดยหลักแล้วไม่ควรให้อุทธรณ์ได้เพราะจะทำให้เกิดปัญหาคดีรกรงศาล และมีผลทำให้ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งควรพิจารณาพิพากษาคดีที่มีความสำคัญ กลับต้องมาพิจารณาอุทธรณ์คดีที่เป็นเรื่องเล็กน้อย แต่อย่างไรก็ตาม หากกำหนดห้ามอุทธรณ์ในคดีร้ายแรงผิดปกติ หรือคดีเกี่ยวกับการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินอันเป็นเท็จก็อาจมีปัญหาเรื่องการขัดต่อรัฐธรรมนูญ เนื่องจากรัฐธรรมนูญเขียนเปิดช่องไว้เสมือนว่าให้อุทธรณ์คำพิพากษาได้ทุกเรื่อง

มติที่ประชุม

ที่ประชุมพิจารณาแล้วเห็นควรให้คงมาตรา ๕๙ ไว้ตามร่างเดิม โดยไม่มีการแก้ไข

๓.๕ พิจารณามาตรา ๖๐

มติที่ประชุม

ที่ประชุมพิจารณาแล้วเห็นควรให้คงมาตรา ๖๐ ไว้ตามร่างเดิม โดยไม่มีการแก้ไข

๓.๖ พิจารณามาตรา ๖๑

มติที่ประชุม

ที่ประชุมพิจารณาแล้วเห็นควรให้คงมาตรา ๖๑ ไว้ตามร่างเดิม โดยไม่มีการแก้ไข

๓.๗ พิจารณามาตรา ๖๒

การพิจารณา

นายอนุรักษ์ สง่าอารีย์กุล รองเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิการวิสามัญ ได้ตั้งข้อซักถามถึงความจำเป็นที่มาตรา ๖๒ จะต้องนำถ้อยคำที่มีบัญญัติไว้อยู่แล้วตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๑๙๕ วรรคสี่มาบัญญัติไว้ซ้ำอีกในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

วิชัย

นางกาญจนารัตน์ ลีวิโรจน์ รองประธานคณะกรรมการวิสามัญ คนที่หนึ่ง ได้แสดงความเห็นว่า การนำถ้อยคำตามรัฐธรรมนูญมาบัญญัติไว้ซ้ำอีกในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญคงไม่ได้มีผลในเรื่องความคงอยู่ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหากรัฐธรรมนูญมีเหตุให้ถูกยกเลิกไป เพราะหากรัฐธรรมนูญถูกยกเลิกพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญก็จะสิ้นผลไปด้วย อันจะเห็นได้จากการที่คณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติต้องออกคำสั่งรองรับให้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญบางฉบับยังคงมีผลใช้ได้ต่อไป แต่อย่างไรก็ตาม ประโยชน์ของการเขียนถ้อยคำตามรัฐธรรมนูญไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ คือ การทำให้ผู้ใช้งานสามารถทำความเข้าใจเนื้อหาของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นได้อย่างไม่ขาดตอน มีเนื้อหากล่าวเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ

นางชิ้นสมน นิวาทวงศ์ กรรมการวิสามัญ ได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า หากใช้หลักที่ว่า เนื้อหาความใดที่มีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแล้วไม่ต้องนำมาบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญอีก ก็จะทำให้บทบัญญัติต่าง ๆ ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญมีเนื้อหาไม่ครบถ้วน โดยขาดหายเป็นช่วง ๆ และไม่สะดวกสำหรับการใช้งาน

มติที่ประชุม

ที่ประชุมพิจารณาแล้วมีมติให้คงมาตรา ๖๒ ไว้ตามร่างเดิม โดยไม่มีการแก้ไข

๓.๘ พิจารณามาตรา ๖๓

“มาตรา ๖๓ ในคดีเรื่องใด หากมีปัญหาข้อกฎหมายที่ศาลฎีกาเคยวินิจฉัยไว้แตกต่างกัน ผู้พิพากษาคนหนึ่งคนใดในองค์คณะพิจารณาคดีนั้น หรือประธานแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในศาลฎีกาจะเสนอประธานศาลฎีกาเพื่อพิจารณาให้มีการวินิจฉัยปัญหานั้นโดยที่ประชุมใหญ่ก็ได้

เมื่อที่ประชุมใหญ่มีคำวินิจฉัยในเรื่องหรือประเด็นใดตามวรรคหนึ่งแล้ว ให้องค์คณะพิจารณาคดีวินิจฉัยหรือมีคำพิพากษาในเรื่องหรือประเด็นนั้นไปตามคำวินิจฉัยของที่ประชุมใหญ่”

การพิจารณา

นายไพโรจน์ โปเล็ม ผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา ได้ให้ข้อมูลว่า มาตรา ๖๓ เป็นบทบัญญัติที่เพิ่มขึ้นมาใหม่ ไม่ปรากฏในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๒ ทั้งนี้ เพื่อแก้ไขปัญหาที่องค์คณะผู้พิพากษาอาจมีความเห็นในเรื่องข้อกฎหมายแตกต่างไปจากที่ศาลฎีกาเคยวินิจฉัยไว้ ซึ่งถ้าไม่กำหนดให้ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาวางบรรทัดฐานในเรื่องข้อกฎหมายแล้ว แนวคำวินิจฉัยขององค์คณะในเรื่องข้อกฎหมายก็มีโอกาสที่จะไม่เป็นไปในแนวทางเดียวกัน นอกจากนี้ องค์คณะผู้พิพากษาจำนวน ๙ คนนี้ รัฐธรรมนูญกำหนดให้อิสระไว้ค่อนข้างมาก ไม่มีช่องทางที่ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาจะเข้ามามีบทบาทในเรื่องนี้ได้ จึงจำเป็นต้องมีการ

ร่างมาตรา ๖๓ นี้ขึ้น ในการนี้ จึงได้เสนอแนวทางแก้ไขให้ที่ประชุมใหญ่ได้มีโอกาสทบทวนกรณีมีปัญหา ข้อกฎหมาย

นางสาวจินตนันท์ ชญาตร์ ศุภมิตร รองโฆษกคณะกรรมการวิสามัญ ได้ตั้งข้อซักถามว่า ในทางปฏิบัติองค์คณะผู้พิพากษาได้พิจารณาแนวคำพิพากษาของศาลฎีกาหรือไม่ และการกำหนดไว้ เช่นนี้จะกลายเป็นการกำหนดกลไกไว้บังคับองค์คณะผู้พิพากษาให้ต้องตัดสินตามที่ที่ประชุมใหญ่มีความเห็นหรือไม่

นายไพโรจน์ โปเล็ม ผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา ได้ให้ข้อมูลว่า โดยปกติแล้วในคดีทั่วไป องค์คณะผู้พิพากษาก็จะถือตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกาที่เคยวินิจฉัยไว้เดิม เว้นแต่ข้อเท็จจริงในคดีนั้น จะไม่เหมือนกับข้อเท็จจริงในคดีก่อนเสียทีเดียวหรือสภาวะการเปลี่ยนแปลงไปก็อาจมีการกลับแนวคำวินิจฉัยได้ แต่ไม่ได้เกิดขึ้นบ่อยครั้ง ทั้งนี้ ด้วยระบบการควบคุมภายในของศาลฎีกาเอง เช่น การมีกอง ผู้ช่วยผู้พิพากษาตรวจสอบ การตรวจสอบกันเป็นลำดับชั้น เป็นต้น แต่ในกรณีองค์คณะผู้พิพากษาในศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีความแตกต่างจากคดีทั่วไป โดยระบบที่ ออกแบบมามีการให้อิสระกับองค์คณะผู้พิพากษาค่อนข้างมาก ดังนั้น หากไม่มีการกำหนดมาตรการใดที่ทำให้คำวินิจฉัยของศาลโดยเฉพาะเรื่องข้อกฎหมายเป็นไปในแนวทางเดียวกันไว้แล้ว ประชาชนก็อาจเกิดความสับสนได้ว่าข้อกฎหมายในคดีเรื่องหนึ่งศาลตัดสินไปแนวทางหนึ่ง แต่ในอีกคดีเรื่องหนึ่งศาลกลับตัดสินไปอีกแนวทางหนึ่ง

นายณรงค์ ทับทิมไสย์ ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นประจำกองผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา ได้ให้ข้อมูลว่า โดยปกติศาลฎีกาในคดีทั่วไป คำพิพากษาของศาลฎีกาจะยึดถือคำพิพากษาของที่ประชุมใหญ่เป็นหลักเพื่อไม่เกิดความสับสน และคำพิพากษาของที่ประชุมใหญ่จะได้รับการยอมรับมากโดยจะถูกกลับหลักได้ต่อเมื่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาเป็นผู้กลับหลักนั่นเอง แต่เนื่องจากรัฐธรรมนูญตั้งแต่ฉบับ พุทธศักราช ๒๕๔๐ ได้ออกแบบให้องค์คณะผู้พิพากษาในคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีความเป็นอิสระมาก โดยการพิจารณาก็ไม่ได้มีการปรึกษาคดีอย่างเช่นองค์คณะในคดีทั่วไป การพิพากษาอยู่ในลักษณะที่ต่างคนต่างเขียนคำวินิจฉัยส่วนตนมาในวันนัดทำคำพิพากษาและลงมติกันในวันนั้น กรณีเช่นนี้ทำให้เกิดปัญหาที่คำวินิจฉัยไม่เป็นไปในแนวทางเดียวกัน และที่น่าเป็นกังวลคือในเรื่องของข้อกฎหมายที่ควรจะเป็นไปในแนวทางเดียวกัน โดยปัญหาที่กล่าวนี้ได้เคยเกิดขึ้นแล้ว ซึ่งผู้พิพากษาในองค์คณะดังกล่าวต่างก็ต้องการเสนอเรื่องเข้าสู่ที่ประชุมใหญ่ แต่เมื่อพิจารณาแล้วก็เห็นว่าตามกฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบันไม่มีช่องทางที่จะเสนอเรื่องเข้าสู่ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาเพื่อพิจารณาได้

นายอนุรักษ์ สง่าอารีย์กุล รองเลขาธิการคณะกรรมการวิสามัญ ได้แสดงความเห็นว่า เข้าใจสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นและความต้องการที่จะแก้ไขปัญหาของศาลยุติธรรม แต่เหตุที่เกิดขึ้นดังกล่าว เป็นเหตุที่เกิดขึ้นก่อนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ใช้บังคับ โดยรัฐธรรมนูญ

๒๕๖๐

ฉบับพุทธศักราช ๒๕๖๐ ได้กำหนดให้มืองค์คณะวินิจฉัยอุทธรณ์แล้ว กรณีจึงแตกต่างจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และพุทธศักราช ๒๕๕๐ ที่ไม่ได้กำหนดให้มีการอุทธรณ์ไว้ การที่มาตรา ๖๓ กำหนดไว้เช่นนี้ ทำให้เกิดปัญหาดังนี้

(๑) เกิดกรณีที่เสียงข้างน้อยในองค์คณะอาจชนะเสียงข้างมากขององค์คณะได้ เพราะมาตรา ๖๓ เปิดช่องให้ผู้พิพากษาเพียงคนเดียวก็สามารถเสนอเรื่องต่อประธานศาลฎีกาเพื่อให้เรียกประชุมใหญ่ได้

(๒) รัฐธรรมนูญกำหนดให้องค์คณะวินิจฉัยอุทธรณ์ถือเป็นที่ประชุมใหญ่ด้วยเช่นกัน และกรณีนี้จะถือว่าประชุมใหญ่ศาลฎีกาหรือองค์คณะวินิจฉัยอุทธรณ์เป็นที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา

นายไพโรจน์ โปเล็ม ผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา ได้แสดงความเห็นว่า ในประเด็นตามมาตรา ๖๓ นี้ ร่างเดิมของศาลยุติธรรมกำหนดให้อยู่ในหมวด ๒ การดำเนินคดีอาญา ซึ่งเป็นกระบวนการก่อนพิพากษาในองค์คณะผู้พิพากษาชั้นต้น แต่คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้นำมาไว้ในกระบวนการชั้นพิจารณาอุทธรณ์ ซึ่งเจตนารมณ์ของศาลยุติธรรมประสงค์จะให้แก้ไขปัญหาเรื่องแนวคำวินิจฉัยในข้อกฎหมายตั้งแต่การพิจารณาขององค์คณะชั้นต้น

นายสักร กอแสงเรือง กรรมการวิสามัญและที่ปรึกษา ได้แสดงความเห็นว่า ขอให้ผู้แทนสำนักงานศาลยุติธรรมหารือร่วมกันให้ได้ข้อยุติเสียก่อนว่า

(๑) องค์คณะที่พิจารณาอุทธรณ์ กับที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาควรจะกำหนดให้คำวินิจฉัยขององค์กรใดมีน้ำหนักมากกว่า

(๒) กระบวนการวินิจฉัยข้อกฎหมายในเรื่องนี้ควรอยู่ในชั้นใดระหว่างองค์คณะที่พิจารณาในชั้นต้น หรือองค์คณะที่พิจารณาในชั้นอุทธรณ์ ซึ่งผลทางกฎหมายจะมีความแตกต่างกันอย่างมาก

นางชิ้นสุมน นิเวทวงษ์ กรรมการวิสามัญ ได้ให้ข้อมูลว่า

(๑) ร่างที่ศาลยุติธรรมเสนอมาอยู่ในหมวด ๖ ว่าด้วยเรื่องอุทธรณ์ ซึ่งคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญก็ยังคงมาตรานี้ไว้ในหมวด ๖ ว่าด้วยเรื่องอุทธรณ์เหมือนเดิม เพียงแต่แก้ถ้อยคำตอนท้ายเท่านั้น เนื่องจากรัฐธรรมนูญกำหนดว่าคำพิพากษาให้อุทธรณ์ต่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา แต่ในการวินิจฉัยอุทธรณ์ที่ประชุมใหญ่สามารถดำเนินการโดยองค์คณะวินิจฉัยอุทธรณ์ได้ และเมื่อองค์คณะที่วินิจฉัยอุทธรณ์ได้วินิจฉัยแล้วให้ถือว่าเป็นการวินิจฉัยโดยที่ประชุมใหญ่ ดังนั้น ผู้มีอำนาจวินิจฉัยที่แท้จริงคือ ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา เพียงแต่รัฐธรรมนูญกำหนดให้ใช้อำนาจผ่านองค์คณะผู้พิพากษาจำนวน ๙ คนได้

(๒) มาตรา ๖๓ ไม่ได้กำหนดให้ผู้พิพากษาเพียงคนเดียวก็สามารถยื่นเรื่องและบังคับว่าต้องมีการเรียกประชุมใหญ่ได้ การดำเนินการยังต้องตกอยู่ภายใต้เงื่อนไขที่ว่าต้องเคยมีคำวินิจฉัยของศาลฎีกาที่กำหนดไว้แตกต่างกัน และต้องเสนอเรื่องต่อประธานศาลฎีกาเพื่อพิจารณาให้มีการวินิจฉัยด้วย

นางกาญจนารัตน์ ลีวิโรจน์ รองประธานคณะกรรมการวิสามัญ คนที่หนึ่ง ได้ตั้งข้อซักถามว่า เมื่อพิจารณามาตรา ๖๓ แล้ว ยังมีหลายประเด็นที่ต้องได้ข้อยุติ ได้แก่

(๑) ปัญหาที่จะขอให้ที่ประชุมใหญ่วินิจฉัยได้ต้องเป็นปัญหาข้อกฎหมายที่ศาลฎีกาเคยวินิจฉัยไว้แตกต่างกัน ซึ่งอาจจะเป็นปัญหาข้อกฎหมายที่ไม่ใช่ปัญหาสำคัญก็ได้ และหากเขียนถ้อยคำไว้เช่นนี้ทำให้แปลความได้ว่าต้องมีแนวคำพิพากษาศาลฎีกามากกว่า ๑ แนว ดังนั้น หากแม้ปัญหาข้อกฎหมายที่จะเสนอต่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาเป็นปัญหาสำคัญอย่างยิ่ง แต่มีแนวคำพิพากษาศาลฎีกาเพียง ๑ แนว ก็จะไม่สามารถเสนอเรื่องต่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาได้

(๒) คำว่า “ศาลฎีกา” ตามร่างเดิม หมายถึงศาลฎีกา หรือหมายถึงเฉพาะศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

(๓) หลักที่กำหนดให้ผู้พิพากษาคนหนึ่งคนใดในองค์คณะมีสิทธิเสนอเรื่องให้ประธานศาลฎีกาพิจารณาให้มีการวินิจฉัยโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกานั้นจะเหมาะสมหรือไม่ หากผู้พิพากษาอีก ๘ คนที่เป็นองค์คณะนั้นไม่เห็นด้วยที่จะให้มีการขอให้ที่ประชุมใหญ่วินิจฉัย

นายณรงค์ ทับทิมไสย์ ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นประจำองผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา ได้แสดงความเห็นว่า ตามร่างมาตรา ๖๓ ต้องเป็นปัญหาข้อกฎหมายที่ศาลฎีกาเคยวินิจฉัยไว้ ๒ แนว และวินิจฉัยไว้แตกต่างกัน โดยไม่จำเป็นต้องเป็นปัญหาสำคัญ ดังนั้น หากจะเพิ่มคำว่า “ปัญหาสำคัญ” ไว้ในวรรคหนึ่งของมาตรา ๖๓ ก็ไม่ขัดข้อง

นายไพโรจน์ โปเล็ม ผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา ได้แสดงความเห็นว่า เจตนารมณ์ของศาลไม่ได้ต้องการให้เคร่งครัดถึงขนาดว่าต้องมีคำวินิจฉัยไว้ ๒ แนว โดยอาจมีคำวินิจฉัยไว้ ๑ แนวก็ได้ แต่องค์คณะที่กำลังจะพิพากษากำลังมีความเห็นแตกต่างจากแนวคำวินิจฉัยที่ได้เคยตัดสินไว้แล้ว

นางกาญจนารัตน์ ลีวิโรจน์ รองประธานคณะกรรมการวิสามัญ คนที่หนึ่ง ได้แสดงความเห็นว่า เนื่องจากหลักคิดเกี่ยวกับมาตรา ๖๓ ยังไม่มีความชัดเจนในหลาย ๆ ประเด็น จึงเห็นควรให้รอการพิจารณาไว้ก่อน และมอบหมายผู้แทนสำนักงานศาลยุติธรรมไปหารือร่วมกันในประเด็นดังต่อไปนี้ และนำมารายงานต่อที่ประชุมในโอกาสต่อไป

(๑) ควรมีมาตรา ๖๓ หรือไม่

(๒) หากจำเป็นจะต้องมีมาตรา ๖๓ ควรบัญญัติไว้ในหมวดใดระหว่างการดำเนินคดีอาญา หรือการอุทธรณ์

(๓) หลักเกณฑ์ที่จะนำเรื่องเข้าสู่ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกามีว่าอย่างไร โดยควรกำหนดให้ผู้พิพากษาคนหนึ่งคนใดในองค์คณะมีสิทธิเสนอเรื่องต่อประธานศาลฎีกาได้หรือไม่

(๔) ผลของมติที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาผูกพันองค์คณะผู้พิพากษาชั้นต้นหรือองค์คณะผู้พิพากษาในชั้นอุทธรณ์

ลิวโรจน์

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องอื่น ๆ

เมื่อได้เวลาพอสมควรแล้ว นางกาญจนารัตน์ สิริโรจน์ รองประธานคณะกรรมการวิสามัญ คนที่หนึ่ง ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานคณะกรรมการวิสามัญ ได้กล่าวขอบคุณผู้เข้าร่วมประชุมทุกท่านและ กล่าวปิดประชุม โดยนัดประชุมครั้งถัดไปในวันจันทร์ที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๖๐ ตั้งแต่เวลา ๐๙.๐๐ นาฬิกา

เลิกประชุมเวลา ๑๖.๑๕ นาฬิกา

นายณัฐชัย เปรมประเสริฐ ผู้ช่วยเลขานุการฯ ผู้จัดทำบันทึก
นายธนรัฐ แสนแก้ว ผู้บังคับบัญชากลุ่มงาน
คณะกรรมการวิสามัญ ๖ ตรวจ/ทาน
ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการวิสามัญ

คณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้รับรองบันทึกการประชุม ครั้งที่ ๘/๒๕๖๐ วันศุกร์ที่ ๒๓ มิถุนายน ๒๕๖๐ ในการประชุม ครั้งที่ ๑๓/๒๕๖๐ วันจันทร์ที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๖๐

(ศาสตราจารย์พิเศษภัทรศักดิ์ วรรณแสง)

ประธานคณะกรรมการวิสามัญ

พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ.

สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ธนชัย